

Retouradres: Rijkswaterstaat | Postbus 20906 | 2500 EX Den Haag

Commissie van Onderzoek Kostenoverschrijdingen Aanpak
Ring Zuid
Secretariaat: Lysias Advies
Soesterweg 310 D
3812 BH Amersfoort

RWS Bestuursstaf

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20906
2500 EX Den Haag
T 088 797 0050
F
www.rijkswaterstaat.nl

Ons kenmerk

RWS-2022/19243

Datum 20 juni 2022
Onderwerp Bestuurlijke reactie eindrapportage
Onderzoekscommissie Remkes project Zuidelijke Ring

Geachte heer Remkes,

Dank voor uw rapport 'Met de wijsheid van nu'. U heeft ons in de gelegenheid gesteld een bestuurlijke reactie te geven. Namens het ministerie Infrastructuur & Waterstaat (I&W) willen we allereerst onze waardering voor de gedegen aanpak en dank aan u en uw commissie uitspreken. Het vervolg van deze brief betreft onze bestuurlijke reactie op uw rapport.

Het ministerie van I&W heeft het beeld dat het onderzoek gedegen en zorgvuldig is uitgevoerd. Het rapport geeft - van de verkenningsfase tot het heden - een waardevol en samenhangend overzicht van de historie van het project Zuidelijke Ring Groningen. Daarnaast zijn keuzes en afspraken uit het verleden in de context en het perspectief van dat moment geplaatst.

Reactie op conclusies

Uw belangrijkste conclusie dat er reden is om trots te zijn op het project Aanpak Ring Zuid onderschrijven wij van harte. In het project wordt immers toegewerkt naar een resultaat dat een grote verbetering oplevert voor de bereikbaarheid en leefbaarheid in heel Noord-Nederland. U stelt dat geen feitelijke aanwijzingen naar voren zijn gekomen dat het Rijk debet is aan kostenoverschrijdingen. Dit correspondeert met ons eigen beeld. Het is goed te lezen dat u na grondig onderzoek heeft geconstateerd dat de drie gezamenlijke opdrachtgevers - Provincie, Gemeente en Rijk - hecht hebben samengewerkt. Uw hoofdconclusies sluiten goed aan op de gedegen analyse die in het rapport gemaakt wordt en kunnen wij goed volgen.

Reactie op aanbevelingen

1. Maatschappelijke baten nadrukkelijker voor het voetlicht brengen.

Wij nemen deze aanbeveling ter harte, en zullen samen met de gemeente Groningen, de provincie Groningen en de projectorganisatie verkennen hoe wij hier op een goede manier invulling aan kunnen geven.

2. de komende periode nadrukkelijker op basis van het principe van werken als één overheid te opereren

Wij zetten de huidige samenwerking met de provincie en gemeente graag voort. De bestaande afspraken zijn daarbij het uitgangspunt. We zullen met de provincie

het gesprek aangaan over de risico's die redelijkerwijs niet alleen voor rekening van de provincie zouden moeten komen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan meerkosten ontstaan door het moeten treffen van Covid-maatregelen en aan prijsstijgingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne.

3. Richt een jaarlijks bestuurlijk escalatieoverleg in

In overleg met de bestuurlijke partners in het project zullen we een jaarlijks bestuurlijk escalatieoverleg inrichten zoals door uw commissie is voorgesteld.

4. Kom tot een rechtvaardige oplossing van de btw-kwestie

Ten aanzien van de btw-kwestie zullen de provincie Groningen en het ministerie van IenW gezamenlijk in overleg treden met het ministerie van Financiën.

Reactie op algemene les

U sluit uw rapportage af met een algemene les: *Creëer ruimte voor kwalitatief tegenspel bij twijfels over bieding en aanbesteding*

Deze les heeft Rijkswaterstaat de afgelopen periode ook getrokken, en mede verwoord in het traject 'Transitie vitale infrasector'. Daarbij streven wij ernaar om ruimte te creëren voor meer dialoog en tegenspel in de aanbestedingsfase, binnen de regels van het geldende aanbestedingsrecht. Daar zijn ook al concrete resultaten van te zien. Te denken valt aan aanbestedingen waarbij een project niet gegund is aan de partij die direct na beoordeling op de eerste plaats eindigde, maar waarbij na een verificatiegesprek geconcludeerd werd dat een opdrachtnemer het werk niet voor de aangeboden prijs kon uitvoeren of niet volledig helder had wat de opdracht omvatte. In die gevallen werd uiteindelijk aan de nummer twee of drie gegund.

Hoogachtend,

C. van der Burg
Directeur-generaal Mobiliteit
Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat

M. Blom
Directeur-generaal
Rijkswaterstaat